

Valtakunnalliseen E-kirjastoon liittyminen

Hyvinvointilautakunta 30.05.2024 § 57

281/12.03.02/2024

Valmistelu

Kirjastopalveluista vastaava Päivi Remes

Helsingin kaupunginkirjastossa käynnistettiin e-kirjastohanke vuonna 2022, jonka tavoitteena on ollut kehittää valtakunnallinen, ns. yhden luokun palvelu, kuntien yhteinen e-kirjasto. Yhteisellä palvelulla pyritään suurempaan alueelliseen tasa-arvoisuuteen ja laajempaan ja monipuolisempaan e-aineistojen tarjontaan sekä kirjastojen työnsäästöön. Hanke on päättynyt ja sen raportti löytyy verkosta:

<https://www.kirjastot.fi/ekirjastohanke>

Vastuu valtakunnallisen e-kirjastopalvelun, E-kirjaston, käyttöönotosta, kehittämisestä ja ylläpidosta on siirtynyt Kansalliskirjastolle 1.1.2024 alkaen. Tätä varten Kansalliskirjastoon on perustettu e-kirjastoyksikkö ja on aloitettu yhteistyö yleisten kirjastojen kanssa.

Kemin kaupunginkirjasto tarjoaa yhdessä Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kirjastojen kanssa yhteisiä e-aineistoja. Tästä yhteistyöstä on syntynyt Pohjoisen eKirjasto. Kokoelma on monipuolinen ja käsittää e-kirjoja, äänikirjoja, aikakaus- ja sanomalehtiä, elokuvia, musiikkia ja verkkokursseja. Pohjoisen eKirjaston e-aineistot löytyvät mukana olevien kirjastojen verkkokirjastoista, Kemissä osoitteesta lapinkirjasto.finna.fi. Nykyisen yhteistyön yksi kantavia teemoja on ollut tasa-arvoisuus.

Valtakunnallisesti kirjastoissa on tehty paljon päällekkäistä työtä näiden aineistojen valinnassa, kokoelmien ylläpidossa ja hallinnoinnissa. Asiakkaat eivät ole olleet samanarvoisessa tilanteessa eri puolilla Suomea – osa kirjastoista on tarjonnut laajemmat e-aineistokokoelmat kuin toinen. Huomionarvoista on, että sähköisten aineistojen jakelu ei ole sidottu maantieteelliseen paikkaan, joten paikalliset kokoelmat sähköisissä aineistoissa eivät ole samalla tavalla välttämättömiä kuin fyysiset kokoelmat.

Helsingin kaupunginkirjasto on kilpailuttanut kuntien yhteisen E-kirjasto - palvelun kautta käyttöön tulevat e-aineistot viime vuoden puolella osana e-kirjastohanketta. Kotimaisen kirjallisuuden (e-kirjat ja e-äänikirjat) toimittaja on Ellibs Oy, vieraskielisen kirjallisuuden osalta välittäjänä on OverDrive-palvelu. E-lehdet palveluun toimittaa ePress Nordic Oy. E-aineistojen valinta tehdään yhteistyössä yleisten kirjastojen asiantuntijoiden kanssa. Kansalliskirjasto vastaa teknisen alustan kehittämisestä ja ylläpidosta.

Kansallisen E-kirjaston kautta kuntalaiset saavat käyttöönsä monipuolisen ja uudistuvan kokoelman e- aineistoja. Käyttöönottovaiheessa E-kirjaston tarjontaan sisältyy e-kirjoja ja e-äänikirjoja aikuisille, nuorille ja lapsille sekä e-aikakauslehtiä. Palvelun kielivalikoima kattaa kotimaiset kielet ja jonkin verran aineistoa mm. englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Valikoimaa laajennetaan ja monipuolistetaan tulevina vuosina.

Jotta kunnan asukkailla olisi pääsy uuteen palveluun, täytyy kunnan solmia sopimus Kansalliskirjaston kanssa E-kirjaston käyttöönotosta. Sopijapuolet toteuttavat yleisten kirjastojen e-aineistoihin liittyviä palveluita horisontaalisena yhteistyönä, kunnat täyttääkseen laissa yleisistä

kirjastoista (29.12.2016/1492) määritellyt tehtävänsä ja Kansalliskirjasto toteuttaakseen Yliopistolaissa (24.7.2009/558) määriteltyjä tehtäviään tarjota kansallisia palveluita yleisille kirjastoille.

Kansalliskirjasto on avannut palvelun asiakkaiden käyttöön 29.4.2024. Pohjoisen eKirjaston päällekkäisten sopimusten vuoksi Kansalliskirjaston palveluun liittyminen on Kemin kaupungille mielekästä vuoden 2025 alusta. Pohjoisen eKirjaston nykyisistä e-aineistosopimuksista kaikki Kansalliskirjaston e-kirjastopalvelun kanssa päällekkäiset sopimukset voidaan irtisanoa, kun aineistot siirtyvät saataville Kansalliskirjaston E-kirjastoon. Pohjoisen eKirjasto jatkaa yhteistyötä ja kilpailutuksia niiden aineistojen osalta, joita kuntien yhteinen E-kirjasto ei tarjoa.

Kansalliskirjaston kanssa solmittava sopimus on aluksi voimassa määräaikaisena 31.12.2026 asti ja sen jälkeen toistaiseksi. Yhteistyösopimus tarjoaa Kemin kaupungin asukkaille pääsyn valtakunnalliseen E-kirjastoon. Sopimus on irtisanottavissa sopimuksessa määritellyllä tavalla. Palvelun kustannus vuosittain on 0,7 euroa kunnan asukasta kohden vuoden 2026 loppuun asti. Kunnan asukasluku tarkistetaan vuosittain edellisen vuoden joulukuun 31. päivän asukasluvun mukaan.

Arvio kustannuksista kuntien yhteisen E-kirjaston osalta on Kemille n. 14 000 euroa vuodelle 2025. Vuosimaksua per kunnan asukas tarkistetaan vuodesta 2026 lähtien kerran vuodessa koskien seuraavaa vuotta. Hankinta maksetaan kirjaston kustannuspaikalta.

Esittelijä

Hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvala

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta päättää solmia yhteistyösopimuksen E-kirjastosta Kansalliskirjaston ja Kemin kaupunginkirjaston välillä 1.1.2025 alkaen ja valtuuttaa hyvinvointijohtajan allekirjoittamaan sopimuksen.

Päätös

Hyvinvointilautakunta päätti solmia yhteistyösopimuksen E-kirjastosta Kansalliskirjaston ja Kemin kaupunginkirjaston välillä 1.1.2025 alkaen ja valtuutti hyvinvointijohtajan allekirjoittamaan sopimuksen.